

לקחה מזוב

פרשת ויחי התשס"ו יצא לאור ע"י רשת מוסדות "מזב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פנינים לפרשה

"ויחי יעקב"

(מז, כה)

למה פרשה זו שתומה. לפי שכיוון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד שהתחילו לשעבדם. (רש"י). מסביר השפת אמת שיש כאן סיבה ומסובב. מדוע באמת הצליחו המצרים להתחיל לשעבדם מפני שנסתמו עיניהם וליבם של בני ישראל "מצרת השעבוד". דהיינו שכל זמן שיעקב אבינו היה חי תמיד הזכיר לבניו להיזהר מהמצרים שרוצים לשעבדם אבל כיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד. זאת אומרת ששכחו מזה שרצון המצרים לשעבדם ולא נזהרו מהם לכן הצליחו המצרים להתחיל השעבוד. וכן הוא בכל אדם במלחמתו עם היצר הרע. כל זמן שהוא זוכר שרצון היצר הרע להחטיאו הוא נזהר ממנו וקשה ליצר להצליח אבל אם שוכח מזה שרצון היצר להחטיאו ואינו נזהר אז בהסתח הדעת מצליח היצר להכשילו.

"ויברך את יוסף ויאמר האלוקים וכו"

יברך את הנערים" (מה, טו-טז)

הפסוק מתחיל שיעקב מברך את יוסף ולא מצאנו שהוא מברכו רק שמברך את בניו, אלא שהברכה הטובה ביותר לאבא היא שבניו מתברכים.

"וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה

ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד" (מט, טו)

לכאורה בפשוטו יש סתירה בין הרישא לסיפא בפסוק זה אם ישכר רואה שמנוחה הוא טוב, למה שיטה שכמו לסבול, איזו מנוחה יש בזה? אלא שאין כוונת הפסוק באומרו מנוחה למנוחת הגוף שבוודאי לא היה ישכר מטה שכמו לסבול, אלא כוונת הפסוק למנוחת הנפש. אם האדם יחשוב שרק על ידי מנוחת הגוף יוכל להשיג מנוחת הנפש אז כל הפרעה שהיא במנוחתו הגופנית תגרום לחוסר מנוחת הנפש, אבל אם האדם יפריד ביניהן, ולהיפך יטה שכמו לסבול עבודה גופנית קשה אז מנוחתו הנפשית לא תלויה במנוחת גופו ותמיד בכל מצב ישאר שקט ברוחו.

(ר' ירוחם ממיר)

"כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וכו'...

איש אשר כבדתו ברך אותם" (מט, כה)

ואם תאמר היכן כתובה הברכה לראובן שמעון ולוי הרי לקח מראובן בכורה מלכות וכהונה וקלל האף של שמעון ולוי והפיצם בישראל! ואולי אפשר לפרש שעל ידי שמסבירים לאדם מה הם חסרונותיו ומלמדים אותו איך יוכל למעט ככל האפשר השפעתם עליו לרעה זה גם כן נחשב לברכה.

חסרונו של ראובן הוא פחיתות, חסרה לו המתינות הדרושה להחלטה נכונה א"כ האחריות של מלכות וכהונה תהיה רק לרעתו ואדרבא טובתו היא לקחת ממנו את מעלות כהונה ומלכות שבוזה מתמעט ככל האפשר החסרון של פחז כמים.

חסרונו של שמעון ולוי הוא קנאות וכעס, קיבוץ של אנשים שיש להם מידה זו מהווה סכנה להם ולסביבתם ולכן על ידי "אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל" הפך יעקב החסרון לברכה, מצד א' לא יהיו הרבה מבני שמעון ולוי ביחד שישפיעו א' על השני לרעה ומצד שני הם בקבוצות קטנות ישפיעו לטובה על כלל ישראל שיהיו יותר קנאים לדבר ה'.

(מאמר מרדכי)

"ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה

שנה ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים

וארבעים ומאת שנה" (מז, כה)

תמהו המפרשים, מדוע טרח הכותב להודיענו מספר שני חייו. הלוא בפרשה הקודמת כבר הזכיר כי בבואו למצרים היה בן מאה ושלושים, וכאן מנה שנות חייו במצרים, שבע עשרה שנה, אם-כן יודע אני כי יחדיו חי מאה וארבעים ושבע שנים:

אלא ישנם אנשים כי שנות חייהם בטוב ובתענוגים נחשבים עליהם כשנים של חיים, ואילו ימי הרעה אינם חיים עבורם. לא כן הצדיקים אשר בימי הטובה כבימי הרעה עסוקים הם בעליה רוחנית מתמדת, ולפיכך חיים הם את כל חייהם ברציפות ובשלמות. כמו שאמרו חז"ל "ויהיו שני חיי שרה – כולם שוים לטובה". אמרה תורה "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה", אחר שנים של צער ועגמת נפש היו אלה שנים של אושר ומנוחת הנפש לעבודת ה', ובכל זאת כהנה היו גם של שנות חייו האחרות: "ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה" – כולן שוים לטובה.

"ועשית עמדי חסד ואמת"

(מז, כט)

חסד שעושים עם המתים הוא חסד של אמת שאינו מצפה לתשלום גמול.

הסביר ר' ירוחם ממיר שאין כוונת רש"י לומר שאי אפשר לעשות חסד של אמת לאדם חי ומאידיך כל החסד שעושים עם המת הוא בלי לצפות לתשלום גמול, אלא שעל פי רוב החסד למת הוא חסד של אמת. וכוונת יעקב אע"ה היתה לרמוז ליוסף שכל החסד שיעשה בין לחי או למת תמיד יהיה חסד של אמת בלי לצפות לגמול. (דעת תורה)

"וישתחו ישראל על ראש המטה"

(מז, לא)

מפרש רש"י, שחלק יעקב כבוד ליוסף שהיה מלך, כדרך שאומרים: "תעלא בעידיניה סגיד ליה", השועל בזמנו כשהוא מלך החיות – השתחוה לו...

אמר על כך האדמו"ר רבי אברהם-מרדכי מגור:

באמת גם שאר החיות ממליכים אותן לעתים מזומנות, אלא השועל שהוא פיקח וערום מנצל את שעת-הכושר הזאת כראוי למלך, בעוד חיות אחרות מחמיצות את ההזדמנות... וכן, הוסיף הרבי בכל אדם: יש ומעניקים לו משמים שעה של חסד, שביכלתו לנצלה להישנים רוחניים מופלאים ולמדודגות רמות, אלא לא כל אחד ניוחן בבניה יתירה להיאחו בהארה זו – ויש מחיר ביד כסיל לקנות חכמה, ולב אין"...

"ויאמר ליוסף הנה אביך חולה" (מה, א)

אייתא בגמ' (ב"מ פ"ז) שעד יעקב לא היה בעולם חולשא, בא יעקב וביקש רחמים והוא חולשא. ולכאורה קשה הרי על הפסוק "וירא אליו ה'", האמור באברהם, מפרש רש"י לבקר את החולה א"כ ברור שהיו מחלות וחולאיים גם לפני יעקב אבינו? קושיא זו הקשו התוס' על מאמר הגמ' (ב"ב ט"ז) "אבן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו שכל חולה הרואה אותה מיד מתרפא". ותירצו: א. דהכא בחולי של מכה איירי. כלומר עד יעקב היו רק מחלות שנגרמו ע"י מכה וכדוגמת מחלתו של אברהם אבינו שנגרמה ע"י שמל את עצמו, ב. דעד יעקב לא הוי דאיחלש היינו חולי של מיתה. כלומר שעד יעקב לא היה מחלה שימות האדם ממנה. (תוספות מסכת בבא בתרא)

"אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו ליי"

(מה, ה)

מכאן רמז שבגיטריות יכול להיות הפרש אחד ובכל זאת נחשב כאותו מספר (מה) שנקרא א' לכלול). שהרי בגיטריא אפרים

(331) ומנשה (401) שוה לשבע מאות ושלושים ושתים. ראובן (279) ושמעון (472) שוה לשבע מאות ושלושים ואחד. והרי יעקב ואומר שאפרים ומנשה שוים לו כראובן ושמעון. (מאמרי מרדכי)

"וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה..."

מי אלה שאינן ראויים לברכה (רש"י)
וקשה מדוע רק עכשיו הרגיש שאינם ראויים לברכה, הרי למדו אצלו 17 שנה ולא ראה בהם אוון? – ההסבר הוא: יש מעשים שרצויים ומתאימים לאיש פשוט ואינם רצויים לאיש המעלה אשר צריך לשמש מופת ודוגמא לאחרים, וזהו: שאינו אומרים בזכרונות לראש השנה: מעשי איש ופקודותי, כשהקב"ה דן את האדם, הוא מביא בחשבון את "פקודותי" – מעמדו ועמדתו ובני יוסף כל זמן שהיו אנשים פשוטים, היו מעשיהם רצויים בעיני יעקב אבל כשנתעלו למדרגת שבטי י-ה "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו ליי", אז ראה אותם באספקלריה אחרת ואמר "מי אלה" שאינם ראויים לברכה במעמד שבטי י-ה. (אזניים לתורה)

"וידגו לרב בקרב הארץ"

לכאורה אין אנו מוצאים בתורה שאפרים ומנשה היו גדולים במספר משאר שבטים לא במנין שבמדבר ולא במנין שבערבות מואב והיכן נתקיימה אפוא ברכתו של יעקב? אלא ברכתו של יעקב היתה "בקרבת הארץ" – שהכונתו לארץ ישראל ששם הם ידגו לרוב. ואמנם ברכה זו נתקיימה שכן מיד עם כיבוש הארץ עוד לפני חלוקת הארץ כבר נאמר: "וידברו בני יוסף את יהושע לאמור מדוע נתתה לי נחלה גורל אחד וחבל אחד ואני עם רב עד אשר עד כה ברכני ה'" (יהושע יז). בזמן מועט זה של "עד כה" שאנו נמצאים בארץ ישראל כבר ברכנו ה' בעם רב, וזה בא בגלל ברכת יעקב.. (הגר"א)

"האלקים הרועה אותי וכי"

הנה בפסוק (תהלים קמ"ה) "פותח את ידך" מתפללים על הפרנסה, והשם הרמוז בו בר"ת. הוא פא"י, ובו עיקר הפרנסה, והנה האלקים גימ' פא"י. וז"ש "האלהים" – גימ' פא"י, שהוא ר"ת "פותח את ידך" – "הרועה אותי" כמו שתרגם אנקלוס "דון יתי". כי בו עיקר הפרנסה, ואפשר לזכר "פא"י, גימ' מאכל". (בני שלמה)

"ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק"

תמוה, למה הקדים שמו לשם אבותיו אברהם ויצחק. אך כבר מובא ב"ליקוטי תורה" להאריז"ל (וישלח). כי ישראל ר"ת יצחק יעקב שרה רבקה רחל אברהם לאה. כי הוא עיקר לכולם, והיינו כמו שאמרו בזוה"ק. יעקב כללא דאבהן, ולכן הזכיר שמו תחילה, שבשמו נכללים גם אבותיו, וזה שמו ושם אבותי, כי בשמי כבר נכלל שם אבותי, ולכן נקראים ישראל "בית ישראל" ולא בית אברהם או יצחק. לפי שבשם זה בייחוד כלולים כל האבות. (באר משה)

"ויתמוך יד אביו להסיר אותה"

תמוה, למה יעקב גופא לא אמר לאפרים לעמוד לימינו ומנשה לשמאלו, ובוזה לא צריך לשכל ידיו.

ודבר נפלא פירש הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, שטבע האדם להקטין מעלות חברו, למעט לדבר בשבחו, ולהבליע הדברים תחת לשונו, אבל כשמדבר בחסרונותיו, אז מגדיל ומגזים בדברים יותר מאשר הם באמת. שבוזה רואים אותו צדיק לעומת חברו. והעומד כנגד חברו. נמצאת ימינו של זה כנגד שמאל חברו, ושמאלו כנגד ימין חברו. לרמוז שימין חברו, היינו חשיבותו – עומדת תמיד כנגד שמאל האדם. שהוא נוהג להקטין מעלות הזולת. ואילו שמאל חברו, היינו חסרונותיו – עומדים כנגד ימינו, שדרכו להגדיל החסרונות.

אבל יעקב אבינו, איש האמת, לא הוסיף ולא גרע, לכך שיכל ידיו לברך הבנים, באופן שימין שלו תהיה לימין הבנים, ושמאלו לשמאל הבנים, ובוזה הורה דרך מוסר השכל לבניו. שאסור לאדם למעט בטובת חברו. ולא להגזים ברעתו, שתהא האמת נר לרגליו, ויעמיד ימינו כנגד ימין חברו ושמאלו כנגד שמאלו.

ועיין ברמב"ם הלכות דעות (פ"ו ה"ג) "מצוה על כל אדם לאהוב את כל אחד ואחד מישראל כגופו, שנאמר (דברים ו' ה') "ואהבת לרעך כמוך", לפיכך צריך לספר בשבחו, ולחוס על ממונו כאשר הוא חס על ממונו עצמו ורוצה בכבוד עצמו". – הרי שהרמב"ם דורש מכת המ"ע של "ואהבת לרעך כמוך" שישפר בשבח חברו. וראוי לפרסם שבחי חבריו או תלמידיו ומעלותיהם הטובות בחכמה, ביראה או במידות טובות, ולקיים בזה מ"ע "ואהבת לרעך כמוך" וכמבואר ברמב"ם. (טעם ודעה)

"וויאמר ישראל אל יוסף הנה אנכי מת וגו' ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי"

ובקשתי" (מח, כא, כב)
איתא במד"ר – (צ"ז, ו) "בחרבי ובקשתי" במצוות ובמעשים טובים.

וצריכין להבין, מנא ליה זאת להמדרש. ושמעתי מהרב הגי' מו"ה אברהם אהרן – אבי"ד דק"ק קאסטאנטין – שאמר כן, דקשה להמדרש, דהלא ידוע דבכל מלחמות לוחמין תחילה מרחוק, דהיינו בקנה רובה ובכלי תותח, ואח"כ יקרה לפעמים שיתחייב חוק המלחמה להלחם בקרוב, דהיינו בחרב, כידוע מחוקי המלחמות, ואי"כ הו"ל למימר איפכא, "בקשתי ובחרב", דהלא הקשת הורג מרחוק, והחרב מקרוב.

לכן פירש המדרש, דקאי על מצוות ומעש"ט, דהיינו מלחמת היצר, דהמלחמה שיש לו לאדם עם היצר, הוא בהיפך ממלחמת המלכים, שלוחמין תחילה מרחוק ואח"כ מקרוב כנ"ל. דבמלחמת היצר צריך האדם ללחום עמו תחילה מקרוב, דיצה"ר שולט באדם משעת יציאה ממעי אמו, דכתב (לעיל ד', ז) "לפתח חטאת רובץ", כדאי בסנהדרין (דף צ"א:) ואח"כ כשיעזרהו ה' לגרשו מקרבו, אז צריך לעמוד על המשמר כל הימים, ולירות מרחוק, לבל יתקרב וישוב אליו עוד חלילה, וזהו שאמר "אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי", ר"ל, בזכותי שלחמתי עם יצרי

מקרוב ומרחוק, ועשיתי מצוות ומעש"ט, ודפח"ח. (קהלת יצחק)

"אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי"

(מח, כב)
בצלותי ובבעותי.
תמה רבי שלום מבלו:
מה הקשר בין תפילה לחרב וקשת?
והסביר:

בכלי נשק מוקדש רוב הזמן להכנה – השחות החרב, מתיחת הקשת, וכדומה. היריה עצמה היא כהרף-עין. והנה גם בתפילה אמרו חז"ל: המתפלל צריך שישחה שעה אחת קודם תפילתו. היינו, שהעיקר היא ההכנה לתפילה, ואילו התפילה עצמה צריכה להיות מתוך ריכוז וכמו תמצית שאין הכמות שלו מרובה. הרי איפוא: בחרבי ובקשתי – בצלותי ובבעותי!

ספסוף

למה השוותה התפילה לקשת?
הסביר האדמו"ר הזקן מקוצק:
כשם שהקשת במדה שהיורה מותח יותר את המיתר ומקרבו אליו, כן מתרומם ומרחיק החץ במעופו יותר; אף התפילה, כל מה שמותחים את מיתרי הלב יותר בכונת התפילה, כן היא עולה ובוקעת שחקים יותר ויותר.

"האספו ואגידה לכם"

תרגם יונתן – "אדכו מסואבותא".
וקשה למה אסיפה צריכה הטהרות. ושמעתי בשם הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל, שיהודי בפני עצמו יכול שיהא צדיק אבל כשמתאספים יחדיו, מתגלעים חילוקי דעות, ונכשלים באיסורי לשון הרע, מחלוקת, ושאר דברים האסורים. לכן ביקש יעקב טרם שיאספו, שיטהרו עצמם, שלא יכשלו בדברים אסורים. (טעם ודעה)

"האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים"

(מט, א)
ביקש לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכינה. אמר: שמה ח"ו יש פסול בזרע? מיד אמרו "שמע ישראל". פתח ואמר: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. (גמרא)
את זו דרש רבי משה סופר מפרסבורג, בעל "חתם סופר":

כיון שראה יעקב כי אין בו פסול, תמה: מדוע באמת נסתלקה שכינה ממנו ונסתם הקץ? ומיד תירץ לעצמו, שהסיבה לכך כדי שיהיה ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, היינו שיהיו ישראל מצפין יום יום לקץ הנכסף ומשפרים מעשיהם תמיד, ככתוב "היום אם בקולו תשמעו" – שאלמלי היו יודעים מראש מה ארוכה תהיה הגלות, לא היו עוצרים כח לסבול זמן מרובה כל-כך...

"בך יברך ישראל לאמור ישימך אלקים כאפרים וכמנשה"

(מח, כ)
ואם נאחל למתברך ששימו אלוקים כגאונים וגדולים שבדורו, וכי לא די בזאת, שהוצרכנו לברכו לכדי מעלת מנשה ואפרים.

והחשיכה, סילוק שכינה וסתומת עיניים ולב ולכן לא תמו ימי הבכי אלא רק "ויעברו". (שאריית מנחם)

הליכות והלכות

מדיני טוחן בשבת

איסור טוחן בשבת פירושו פורר דבר לחלקים קטנים ואין להבדיל בין חותך לקוצץ או מרסק הרי בכלל איסור זה.

כללים יסודיים: אין טוחן אלא בגידולי קרקע ולכן ביצים או בשר ודגים אין חשש טוחן רק יש להזהר לא להשתמש בכלי מיוחד כגון פומפיה אלא בשיני המזלג.

אין טוחן אחר אחר טוחן פירושו: דבר שכבר נטחן וחובר מחדש אין איסור טוחן כגון מצה (שהיתה קמח לפני האפיה) אין בה איסור טוחן ומותר לפורר אותה בשבת וכן בסיקויט או גבשי סוכר או מלח. ודין דומה נאמר בפירות וירקות שנתמעכו על ידי בישול כגון תפוח אדמה של חמין שקלים לריסוק וכן קונפטוריה (ריבת פירות) מותר למרוח על פרוסת לחם.

אבל בפירות וירקות רגילים יש איסור טוחן ורק מותר להכניס לאכילה ולכן צריך להזהר מלחתוך את הירקות דק דק אלא יחתוך חתיכות גדולות מהרגיל משום חשש טוחן ויש פוסקים שהתירו לחתוך ירק דק דק אם זה סמוך לסעודה בתוך חצי שעה או שעה לסעודה ולכן לצאת מידי ספק ישתדל להקפיד לחתוך ירקות רק סמוך לסעודה. ומכל מקום מי שחותך דק דק כגון בצל ביותר משעה סמוך לסעודה שזה רחוק מזמן הסעודה קרוב לאיסור תורה. וכן אין לחתוך בכלי המיוחד לחיתוך כגון מקצץ ירקות עם סכינים וכדו'.

ולכן יש להזהר שלא לחתוך סלט או ירקות לפני תפילת שחרית בשבת אלא לעשות זאת קרוב לסעודה בשבת.

ריסוק פירות כגון בננה או אבוקדו יש לעשות בשינוי ומהו השינוי? לדעת "אור לציון" גם ריסוק במזלג נחשב שינוי ולכן מותר בשינוי מזלג ודעת "החזון איש" יש לעשות זאת בכף או בידית מזלג ולא בשינוי מזלג.

אין להשתמש בכלי המיועד לחתוך אבטיח או פירות בצורה מיוחדת כגון עיגול או משולש.

שבת שלום

ולמוד מהנה!!!

הקץ והידיעה כי עוד רבות הנה השנים עד בואו עלול להיגרם ההיפך, שיביאו לידי יאוש חלילה. אי לכך חיפש ומצא סגולה אחרת, וחילק להם את הארץ והעמיד בפניהם את תכליתו של כל שבת ושבת בהגיעו אל המנוחה ואל הנחלה. כך נשתמרה בלבם תקות הגאולה ממצרים אשר הצילתם מהתבוללות. (רבי יעקב קמנצקי)

סגולה

במסכת פסחים (נו, ב) הובא שביקש יעקב לגלות להם את הקץ, ואז נתעורר מורא בלבו שמא אין בניו נקיים לחלוטין מכל פגם. עד שאמרם כולם יחדיו "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", והוכיחו לו את תמימות אמונתם בא-ל אחד. מי ענה יעקב כנגדם "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". הרמב"ם בהלכות קריאת שמע (פ"א ה"ד) מביא מקור למנהג אמירת "ברוך שם" אחר פסוק ראשון של קריאת שמע, מן הסיפור הנ"ל. והתימה היא שלא מצינו דבר כזה שיביא הרמב"ם מקור וטעם להלכה מדברי דרש.

אלא, נראה שאכן דברים הללו לא הביא הרמב"ם כטעם להלכה, רק להורות לנו את מהותה וטיבה של קבלת עול מלכות שמים. שראוי שתהיה באותה מתכונת שקבלו עליהם שבטי ה', בשלימות ובטהרה. אי לכך, כיון שענה יעקב אחריהם ב"ברוך שם כבוד מלכותו", הרי זה חלק מאותה קבלת עול מלכות שמים. ולפיכך צריכים גם אנחנו לאמרו. אין כאן אפוא משום נתינת טעם להלכה, רק מגדרי ההלכה עצמה.

"זבולון לחוף ימים ישכון וגו' - יששכר

חמור גרם" (מט, יג-יד)

הבורא ית"ש שהוא מקור הטוב והחסד ידע מראש שאי אפשר לאומה שלמה שיתעסקו רק בתורה, וצריכים גם לנהוג בעולם מנהג דרך ארץ, לכן בעת חלוקת הארץ לכל אחד יששכר תשוקתו היתה לתורה, כש"כ "יששכר חמור גרם" ויט שכמו לסבול ומהם יצאו מאתיים ראשי סנהדראות והוראה לכל ישראל, "זבולון לחוף ימים ישכון" היה נושא ונותן בפרקמטיא. ואי אפשר לו לקבוע את עצמו לתורה. אבל החזיק ופרנס את אחיו יששכר בכל דבר הצריך לו ומיכוון שעיקר העולם הוא בשביל התורה, ותנאי התנה הקב"ה עם מעשי בראשית, אם יקימו ישראל את התורה אתם מתקיימים וכו', לכן נחשבים יששכר וזבולון כעמודי העולם, ושניהם כאחד מקיימים את העולם. ובשו"ע ביורה דעה סימן רמ"ו נפסק הדין. שאינו יודע ללמוד בעצמו או שהוא טרוד בעסקי פרנסתו וקשה לו ללמוד לבד. מחויב להחזיק בידי לומדי התורה ויהא נחשב לו כאילו לומד הוא בעצמו.

"ויעברו ימי בכיתו" (ג, ד)

כאן, בעת פטירת יעקב, כתוב לשון "ויעברו" ואילו במשה נאמר (דברים ל"ד) "ויתמו ימי בכי אבל משה" – כתוב לשון "ויתמו" וטעמה בעי. אלא, משה נסתלק מישראל בעת שבניו היו על פתחי שערי ארץ ישראל והיה זה לאחר שמשה כבר סמך ידו על יהושע תלמידו שהחל מיד בכיבוש וחלוקת הארץ לכן כתוב שתמו ימי הבכי והאבל, וראו תחתיים שנות שמחה ישוב והתנחלות בארץ. אולם יעקב נאסף אל עמו על סף השעבוד, הגלות

אלא, למדך הכתוב פרק בחינוכו של נער. אדם כי ישאף לגדלות שבגדלות, ויחתור כל ימיו אל המעלות הכי גבוהות שאפשר, אז ואז בלבד, יגיע למדרגה גבוהה כלשהיא באמצע, לפי הגדלות שבדורו. לא כן אם יסתפק במועט, וכבר מלכתחילה יתרצה ברמה הנמוכה יותר, שאז סופו מי ישרוני. לפיכך בכל דור ודור היא הברכה "ישיםך אלוקים כאפרים וכמנשה". (רבי משה פיינשטיין)

"בך יברך ישראל לאמור ישיםך כאפרים וכמנשה" (מח, כ)

פירוש התרגום יונתן שברכה זו יהיו מברכים כל תינוק ביום המילה.

מכאן למד הג"ר יוסף דב מבריסק, שחובת חינוך הילד מתחילה כבר משעה שנכנס הרך הנולד לבריתו של אברהם אבינו. אשר על כן, זהו הזמן הנאות לברכו בברכת שכזו, כי יום המילה הוא שורש לעלייתו במשך כל ימי חייו. (בשם ה"בית הלוי")

"אשר יקרא אתכם באחרית הימים" (מט, א)

בשם הבעש"ט – "אשר יקרא", דרך מקרה, שכל אחד ואחד ישב על עבודתו בהיסח הדעת, ופתאום יבא משיח (ילקוט משה). (בעש"ט עה"ת)

סגולה

אמרו באגדה, ראה יעקב אבינו, שהיו כל האותיות בשמות יב' השבטים בניו, חוץ מאות ח' וט', אמר יעקב: כיון שאין בהם חטא, ראויין הם לגלות להם את הקץ, כיון שראה שאין בהם ק' וצ', אמר: אינם ראויים לגלות להם את הקץ, לכך סתם ולא גילה, ולכן פרשה זו סתומה. (רבינו בחיי)

"ויברכם ביום ההוא" (מח, כ)

ברכה מיוחדת בירכם יעקב אבינו והיא ברכת "ביום ההוא", ובברכה זו ראוי לכל אדם לברך את בניו, והיינו: שהאדם יראה לנגד עיניו רק את "היום ההוא" שבו הוא עומד הן ברוחניות והן בגשמיות. ברוחניות – ידמה לעצמו שאין לו יותר מיום זה ובו תלוי כל תיקונו. בגשמיות – לבל ידאג דאגת מחר אלא רק מה שצריך לאותו היום בלבד. (מהרי"ל דיסקין)

"וידגו לרוב בקרב הארץ" (מח, מז)

דגים טהורים שיש להם סימני טהרה, טהרתם מתמדת לעולם, מה שאין כן, בעלי חיים אחרים, העלולים להתנבל בשחיטה ולהטרף בכל מיני טהרות, על כן ברכם יעקב, וידגו – שיהיו כדגים שעומדים תמיד בטהרתם. (עיסורי תורה)

"האספו ואגידה לכם את אשר יקרא

אתכם באחרית הימים" (מט, א)

"ביקש לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכינה והתחיל אומר דברים אחרים." (רש"י)

עיקר כוונת יעקב היתה לחזק בהם האמונה בגאולה, כי כשידעו כי יבוא יום ויגאלו מן הגלות ימנעו מלהדמות לגויים ולהיטמע בהם, וסבר כי גילוי הקץ האחרון לגאולה השלימה היא העצה הנאותה לכך. אולם מן השמים סתמו זאת ממנו, כי דוקא עם גילוי

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St. 718-251-9676	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הכפרים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

מעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכולל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

מעשה חכמים

"כאשר אתה נירדם בשיעור ונשמתך עולה לשמים תמליץ טוב על כל לומדי השיעור..."

"והפריתי אתכם" (כו, ט)

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי, על כל גדלותו הנוראה בתורה וביראה, היה מוסר שיעור יומי קבוע לבעלי-בתים בשכונת בית וגן בירושלים.

אחד הלימודים הגיע פעם אל המגיד-שיעור ואמר לו כדלהלן: "אני מאוד אוהב לבוא לשיעורים, ואף נהנה מעצם הדברים שאני שומע. ברם, דא עקא, דבריו של הרב הם כל כך נעימים וערבים לחיכי, עד שכמה דקות לאחר תחילת השיעור אני נירדם מתוך מתיקות... האם במצב כזה כדאי להמשיך לבוא לשיעור?"

כל בר כי רב יודע את התשובה לישאלהי זו. כל מי שתפס אי פעם בחייו ספר, יודע שעדיף להגיע לשיעור ולהיות בין ארבעת כתליו של בית המדרש, גם אם הוא במצב של תרדמה מוחלטת, מאשר להישאר בבית ולא לעשות מאומה.

אז גם הרב אברמסקי ידע את התשובה הפשוטה הזו... אבל בניגוד לשאר בני האדם, הוא גם הבין שבמקרה כזה צריכים לנצל את כוח הדיבור וההמחשה כדי לשכנע את האדם להמשיך ולהגיע לשיעור. בחוכמתו ידע 'להבריך' לו תשובה ששיכנעתו על אתר להישאר בבית המדרש.

וכך אמר לו: הגמרא במסכת זבחים פרק שני, בסוגיית קידוש ידיים ורגליים (דף כ"ו עמוד ב'), אומרת שצריך לקדש ידיים ורגליים בכניסה לעזרה. והרמב"ם פוסק שגם אדם ישן צריך לקדש ידיו ורגליו.

והטעם – אומר ה'שפת אמת' – שכן נשמתו של אדם ישן יוצאת ממנו בשעת השינה, ולכן דינו שווה למי שיוצא חוץ לעזרה, שצריך קידוש ידיים ורגליים.

שים נא ליבך, אחי, אמר הרב אברמסקי לאותו יהודי, מה אתה יכול לעשות בשעת השינה שלך בשיעור.. אתה נירדם והנשמה שלך יוצאת ועולה לשמים, כפי שמסביר ה'שפת אמת', ואם כן יש בכוחך לעמוד לפני בית דין של מעלה ולהמליץ טוב בעדנו ובעד כל לומדי השיעור, ולהראות למלאכי-מרום שיש עדיין אוהבי תורה בעם ישראל.

הדברים שיצאו מלב רחום השפיעו במאוד על היהודי, שהמשיך לבוא ולהשתתף בשיעור, ואף התגבר על התרדמה שהיתה אוחזת בו, והפך לבסוף לאחד הלומדים הפעילים.

(עלינו לשבח)

המשך פנינים לפרשה

"לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו"

הרמב"ן אומר, שלפיכך לא נתקיימה מלכות בית חשמונאי ולא נשאר מהם איש-אע"פ שקדשו את ה' – משום שעברו על ברכתו של יעקב "לא יסור שבט מיהודה" – שהמלכות בישראל מגיעה רק לשבט יהודה, ונטלו לעצמם את המלכות (יעויין שם באורך).

אמר על כך רבי שמחה זיסל מקלם ז"ל: אם עונש כזה ניתן למי שעובר על ברכתו של יעקב, ואפילו בשעה שהוא מקדש את ה' – עד היכן, איפוא, מגיעה עונשו של העובר על ברכתו של ה' יתברך, ולא כ"ש על קללתו של ה' יתברך, ועאכ"ו כשאינו מקדש את ה' כי אם מחלל את ה'.... (מעיינה של תורה)

"עד כי יבא שילה"
(מט, י)
פעם אמר ה"חפץ חיים" זצ"ל – הנה אשלה לכם את אליה הנביא, לא כתיב, אלא "הנה אנכי שולח" (מלאכי ג, כג). פירשו – שאליהו הנביא עומד הכן תמיד למלא שליחותו ולבשר גאולת ישראל, הדבר תלוי רק בנו, אנו צריכים להיות מוכנים לקבל פניו.

"יששכר חמור גרם"
(מט, יד)
פ"י "יש שכר" לאדם, ע"י שה"חמור" – הוא הגוף החומר, החומד ומתאוה, והאדם משבר כח תאוותו, הוא גורם לו לשכר הגדול. (נועם אלימלך – קדושת לוי)

"לישועתך קויתי ה'"
(מט, יח)
דנה, אם אדם מתפלל וכונתו שלא יהיה שום צער לזרע ישראל, כי (ישעי' ס"ג ט') "בכל צרתם לו צר" ח"ו, הוא כמו (יומא לח:): "בא ליטהר מסייעין אותו", מה גם שא"א להיות קיטרוג ע"י שרוצה להיות רצון הבורא ב"ה. וזהו "לישועתך קויתי", א"כ כונתי כביכול, להיות לישועתך ית' קויתי, "ה"י יהיה רחמים בודאי. (תורת החוזה מלובלין)

העלון לעילוי נשמת
הצדקנית הרבנית היקרה
רחל בת שרה יגן ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

הילולא דצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
י"ז סבת	ט"ז סבת	ט"ז סבת	י"ד סבת	י"ג סבת	י"ב סבת	י"א סבת
רבי סלמאן מוצפי מגדולי המבונים רבי יעקב קראניץ המגיד מדובנא			רבי משה האדמו"ר מלעלוב רבי רפאל מאיר פניזל הראשון לציון	רבי משה האדמו"ר מלעלוב	רבי היים הניב דוד בתהון מו"ם תוספו של ג"ם רבי יצחק הוברמן האדמו"ר מרעננה	רבי יהושע שרבוני מקובי המקובלים בירושלים

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה